

บทที่ 4

วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแล การประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ และกฎหมายที่นำมาปรับใช้กับข้อสัญญาอิสซิงรยนต์ในประเทศไทย ทำให้ทราบว่าในการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ในประเทศไทยนั้น ผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์เป็นได้ทั้งสถาบันการเงินและที่มีใช้สถาบันการเงิน ซึ่งในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์เป็นสถาบันการเงินอันได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะเข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ของธนาคารพาณิชย์โดยเฉพาะเพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ดำเนินการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งหากธนาคารพาณิชย์ใดประสงค์ที่จะประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์จะต้องยื่นแสดงความจำนงขออนุญาตประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ต่อธนาคารแห่งประเทศไทย หากผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์เป็นบริษัทเงินทุน กระทรวงการคลังจะเข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์โดยตรงและในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์เป็นบริษัทประกันชีวิตสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ) จะออกประกาศมากำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจให้เข้าทรัพย์สินแบบอิสซิงรยนต์ไว้ แต่หากเป็นกรณีของผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ที่มีใช้สถาบันการเงิน อันได้แก่ บริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรยนต์ไม่มีกฎหมายหรือหน่วยงานใด ๆ ที่เข้ามากำกับดูแล ซึ่งบริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรยนต์รายใดหากประสงค์จะประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์สามารถทำได้โดยการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ต่อกระทรวงพาณิชย์เช่นการประกอบธุรกิจอื่น ๆ โดยทั่วไปไม่จำเป็นต้องขออนุญาตจากหน่วยงานใด ๆ

ส่วนการจัดทำสัญญาอิสซิงรยนต์ในประเทศไทย กรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์เป็นธนาคารพาณิชย์ธนาคารแห่งประเทศไทยจะเข้ามากำกับดูแลหลักเกณฑ์ข้อตกลงในสัญญาอิสซิงรยนต์ของธนาคารพาณิชย์ โดยมีการกำหนดไว้ว่าข้อสัญญานั้นต้องมีรายละเอียดใดไว้บ้าง กรณีของบริษัทเงินทุนที่ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ก็มีกระทรวงการคลังเข้ามากำกับดูแลข้อสัญญาอิสซิงรยนต์เช่นเดียวกัน และในกรณีของการจัดทำสัญญาอิสซิงรยนต์ของบริษัทประกันชีวิตนั้น ตามประกาศของนายทะเบียนมิได้มีการกำหนดไว้ว่าข้อตกลงในสัญญาอิสซิงรยนต์ต้องมีรายละเอียดเช่นใดบ้าง

คงมีเพียงการกำหนดให้บริษัทประกันชีวิตที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งจัดทำร่างสัญญาเช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งยื่นต่อนายทะเบียนเมื่อมีการยื่นขออนุญาตประกอบธุรกิจลิสซิ่งเท่านั้น แต่ในกรณีของการประกอบธุรกิจลิสซิ่งของบริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรถยนต์ หาริมทรัพย์หรือหน่วยงานใด ๆ เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องแล้วข้อสัญญาลิสซิ่งเป็นการเฉพาะไม่ ซึ่งการจัดทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์มักจัดทำขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่มีลักษณะของการจัดทำสัญญาเป็นลักษณะทั่วไป ซึ่งเป็นไปตามหลักเสรีภาพในการจัดทำสัญญา คู่สัญญาจะตกลงในข้อสัญญาลิสซิ่งเช่นใดก็ได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับข้อกฎหมาย ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งจากการศึกษากฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจลิสซิ่งในบทที่ 3 แล้ว ผู้ศึกษาสามารถวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ได้ดังนี้

4.1 มาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการจัดตั้งบริษัทที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์

การประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ในประเทศไทยมีอัตราการเติบโตที่เพิ่มขึ้น ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์เป็นได้ทั้งธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทประกันชีวิต บริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรถยนต์ ในกรณีที่ผู้ประกอบการธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์เป็นธนาคารพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะเข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ โดยมีประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์สามารถประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่งได้ ซึ่งเป็นไปตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส.01/2551 เรื่องการอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่งที่มีการประกาศใช้เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2551 ซึ่งออกตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ซึ่งประกาศฉบับนี้ได้มีการกำหนดว่า “การให้เช่าแบบลิสซิ่ง” เป็นการให้เช่าทรัพย์สินในลักษณะที่เป็นสัญญาเช่าการเงิน (Financial Lease) โดยธนาคารพาณิชย์จัดหาทรัพย์สินตามความประสงค์ของผู้เช่ามาจากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย หรือบุคคลอื่น หรือเป็นทรัพย์สินที่ยึดได้จากผู้เช่ารายอื่นเพื่อให้ผู้เช่าได้ใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินนั้น โดยผู้เช่ามีหน้าที่ต้องบำรุงรักษาและซ่อมแซมทรัพย์สินที่เช่า ทั้งนี้ ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้และเมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่าสิทธิในการซื้อทรัพย์สินที่เช่าขึ้นอยู่กับข้อตกลงของธนาคารพาณิชย์และผู้เช่า ซึ่งตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส.01/2551 นี้ มีการกำหนดหลักเกณฑ์ของธนาคารพาณิชย์ในการประกอบธุรกิจลิสซิ่งไว้ว่า ธนาคารพาณิชย์ใดที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่งจะต้องยื่นหนังสือแสดงความจำนงที่จะประกอบธุรกิจดังกล่าวที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการธนาคารพาณิชย์ให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทยและจะต้องมีคุณสมบัติตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด คือ ต้องมีฐานะการเงินและฐานะการดำเนินงานอยู่ในเกณฑ์ดี

สามารถกันเงินสำรองได้ครบถ้วน สามารถดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์และภาระผูกพันได้ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ตลอดจนสามารถดำรงอัตราส่วนทางการเงินอื่นใดที่ธนาคารแห่งประเทศไทยสั่งการเป็นกรณีพิเศษ อีกทั้งจะต้องให้ความร่วมมือกับทางการในการปฏิบัติตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินในการปรับบทบาทและรูปแบบสถาบันการเงิน และเมื่อธนาคารพาณิชย์ใดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์แล้ว แต่ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของประกาศฉบับนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจในการพักหรือเพิกถอนการอนุญาตประกอบธุรกิจให้เข้าแบบลิสซิ่งของธนาคารพาณิชย์ได้ ซึ่งการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดหลักเกณฑ์และข้อปฏิบัติต่าง ๆ ขึ้นมากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งของธนาคารพาณิชย์ เนื่องจากว่าเงินของธนาคารพาณิชย์นั้นเป็นเงินที่มีการระดมเงินฝากจากประชาชนมิใช่เงินของธนาคารพาณิชย์เอง ธนาคารต้องคืนเงินฝากแก่ประชาชนตามเงื่อนไขที่กำหนด ซึ่งธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ที่ต้องรับความเสี่ยงเมื่อนำเงินของประชาชนมาปล่อยสินเชื่อ หากไม่มีการกำกับดูแลธนาคารพาณิชย์ ย่อมส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่เงินฝากของประชาชนได้ อีกทั้งเพื่อเป็นการสร้างมาตรฐานให้ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ดำเนินการให้เข้าแบบลิสซิ่งในรูปแบบเดียวกัน แต่การที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการออกประกาศฉบับนี้มาบังคับใช้ ทำให้ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ เห็นว่าการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์มีความเข้มงวดกว่าองค์กรอื่น ๆ ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ ทำให้การประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์มีความเหลื่อมล้ำในการประกอบธุรกิจ ธนาคารพาณิชย์จึงไม่นิยมประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์โดยตรง แต่มักทำการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์โดยการจัดตั้งบริษัทที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่ง เป็นแบบบริษัทลูกหรือบริษัทในเครือแทน เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งของธนาคารพาณิชย์จากธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งทำให้เห็นว่าแม้จะมีประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยเข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งของธนาคารพาณิชย์ แต่ประกาศฉบับนี้ก็ทำได้นำมาใช้บังคับกับการประกอบธุรกิจลิสซิ่งของธนาคารพาณิชย์อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดไม่ อีกทั้งประกาศฉบับนี้ใช้บังคับเฉพาะธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งเท่านั้น มิได้บัญญัติให้ครอบคลุมถึงองค์กรอื่น ๆ ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ด้วย

กรณีของการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ที่ผู้ประกอบการเป็นบริษัทเงินทุนกระทรวงการคลังจะเข้ามากำกับดูแล โดยมีการออกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง เงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง ที่ได้มีการประกาศใช้ เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2534 โดยประกาศฉบับนี้ได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 20 (6) วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ

เงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528 ซึ่งในปัจจุบันพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 แล้วและแม้ว่าจะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 แล้วก็ตามแต่ประกาศกระทรวงการคลังฉบับดังกล่าวนี้ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ เนื่องจากประกาศกระทรวงการคลังฉบับนี้ได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 มาตรา 158 โดยประกาศฉบับนี้ได้มีการกำหนดว่า “การให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง” คือ การให้เช่าทรัพย์สินที่ผู้ให้เช่าจัดหาจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย หรือทรัพย์สินซึ่งยึดได้จากผู้เช่ารายอื่น เพื่อให้ผู้เช่าได้ใช้ประโยชน์ในกิจการอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรือกิจการอย่างอื่นเป็นทางค้าปกติ โดยผู้เช่ามีหน้าที่ต้องบำรุงรักษาและซ่อมแซมทรัพย์สินที่เช่า ทั้งนี้ ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ แต่ผู้เช่ามีสิทธิที่จะซื้อหรือเช่าทรัพย์สินนั้นต่อไปในราคาหรือค่าเช่าที่ได้ตกลงกัน อีกทั้งประกาศกระทรวงการคลังฉบับนี้ได้มีการเข้ามากำกับดูแลบริษัทเงินทุนที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งเกี่ยวกับการกำหนดเงื่อนไขในการที่จะอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง ซึ่งการจะประกอบธุรกิจลิสซิ่งของบริษัทเงินทุนนี้จะต้องมีการขออนุญาตประกอบธุรกิจลิสซิ่งต่อรัฐมนตรี โดยต้องยื่นคำขอต่อธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งบริษัทเงินทุนที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งได้จะต้องมีคุณสมบัติตามที่ประกาศฉบับนี้กำหนดไว้ คือ ต้องเป็นบริษัทที่มีการดำเนินงานที่ดี มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและมีฐานะทางการเงินอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมากซึ่งจะต้องมีเงินกองทุนสุทธิไม่ต่ำกว่าห้าร้อยล้านบาทและมีสินทรัพย์รวมสุทธิไม่ต่ำกว่าห้าพันล้านบาท ซึ่งประกาศฉบับนี้ได้ออกมาใช้บังคับเฉพาะบริษัทเงินทุนที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งเท่านั้น และหากผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งเป็นบริษัทประกันชีวิต การกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งจะเป็นไปตาม ประกาศนายทะเบียน เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอนุญาตให้บริษัทประกันชีวิตประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง (Leasing) ที่ได้มีการประกาศใช้เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ได้ออกประกาศมาเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งของบริษัทประกันชีวิต โดยมีการกำหนดคุณสมบัติของบริษัทประกันชีวิตที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งไว้ว่า บริษัทประกันชีวิตจะต้องมีเงินกองทุนส่วนเกินไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท มีกำไรสุทธิจากผลการดำเนินงานไม่น้อยกว่าสองปีติดต่อกันก่อนวันที่ยื่นขออนุญาต มีสภาพคล่องที่เพียงพอที่จะจ่ายเงินตามสัญญาประกันภัยและมีการปฏิบัติงาน ที่ถูกต้องตามกฎหมาย และหากบริษัทประกันชีวิตใดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งแล้วขาดคุณสมบัติหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการ

ประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ) ได้ประกาศไว้ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ) มีอำนาจเพิกถอนการอนุญาตให้ประกอบธุรกิจให้เข้าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งได้ ซึ่งประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ) ฉบับนี้ก็มีผลใช้บังคับเฉพาะแต่บริษัทประกันชีวิตที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งเท่านั้น

จากการศึกษาการประกอบธุรกิจลิสซิ่งของที่ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนและบริษัทประกันชีวิตที่จะต้องมีการกำกับดูแลนั้น เนื่องจากเงินที่ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนและบริษัทประกันชีวิตนำมาลงทุนในกิจการลิสซิ่งนี้มีใช้เงินขององค์กรดังกล่าวโดยตรงแต่เป็นเงินที่ได้มาจากการระดมทุนจากประชาชน หากไม่มีการกำกับดูแลย่อมส่งผลกระทบต่อประชาชนอาจทำให้ประชาชนได้รับความเสียหายได้ อีกทั้งกิจการของธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนและบริษัทประกันชีวิต เป็นกิจการที่กระทบถึงความปลอดภัยหรือความผาสุกของประชาชนตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 พ.ศ. 2515 ที่ได้มีการประกาศใช้เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2515 โดยประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 89 ตอน 15 ซึ่งการจะประกอบกิจการใด ๆ อันมีลักษณะคล้ายคลึงกับการธนาคาร การประกันภัย การจัดหาซึ่งเงินทุน ต้องมีการขออนุญาตเสียก่อนตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ข้อ 5⁸² ส่วนการประกอบธุรกิจลิสซิ่งนอกจากองค์กรทั้งสามประเภทข้างต้น การจะประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์สามารถดำเนินการได้ทันทีโดยไม่ต้องขออนุญาตประกอบการ และในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์เป็นบริษัทที่จดทะเบียนทั่วไป

⁸² ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 พ.ศ. 2515 ข้อ 5 “เมื่อได้มีประกาศของรัฐมนตรีกำหนดกิจการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังที่ระบุไว้ต่อไปนี้ หรือกิจการอันมีสภาพคล้ายคลึงกัน ให้เป็นกิจการที่ต้องขออนุญาตห้ามมิให้ผู้ใดประกอบกิจการนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี

- (1) การประกันภัย
 - (2) การคลังสินค้า
 - (3) การธนาคาร
 - (4) การออมสิน
 - (5) เครดิตฟองซิเอร์
 - (6) การรับรองหรือรับซื้อตัวเงิน
 - (7) การจัดหาซึ่งเงินทุนแล้วให้ผู้อื่นกู้เงินนั้น หรือเอาเงินนั้นซื้อหรือซื้อลดตัวเงินหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นหรือตราสารการเครดิต
 - (8) การซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยนตราสารแสดงสิทธิในหนี้หรือทรัพย์สิน เช่น พันธบัตร หุ้น หุ้นกู้ หรือตราสารพาณิชย์ หรือการทำหน้าที่เป็นตัวแทน นายหน้า ผู้จัดการหรือผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุนในตราสารดังกล่าว หรือการจัดให้มีตลาดหรือสถานที่อันเป็นศูนย์กลางการซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยนตราสารพาณิชย์
- การประกาศตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะกำหนดประเภทหรือลักษณะของกิจการด้วยก็ได้.”

และผู้ผลิตรถยนต์ การประกอบการจะดำเนินการจัดตั้งตามมาตรา 537 แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ซึ่งได้มีการเปิดกว้างไว้ในเรื่องผู้ประกอบการลีสซิ่งและการจัดตั้งบริษัทลีสซิ่ง สามารถกระทำได้โดยเพียงแต่การจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลกับกระทรวงพาณิชย์⁸³ จากการศึกษา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะหุ้นส่วนและบริษัท ทำให้ทราบว่า การประกอบธุรกิจลีสซิ่ง รถยนต์ในประเทศไทยนั้น หากผู้ประกอบการรายใดมีความประสงค์ที่จะประกอบธุรกิจลีสซิ่ง รถยนต์สามารถดำเนินการได้โดยการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์โดยยื่นต่อกระทรวงพาณิชย์ เมื่อเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายแล้วย่อมสามารถประกอบ ธุรกิจลีสซิ่งได้ โดยการดำเนินการมักเป็นในรูปแบบของบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งจะเห็นได้ว่าการประกอบธุรกิจลีสซิ่งในประเทศไทยเป็นไปโดยเสรี ไม่มีบทบัญญัติทางกฎหมาย ที่มีลักษณะเฉพาะเข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลีสซิ่งรถยนต์ และจากการศึกษาการประกอบ ธุรกิจลีสซิ่งของต่างประเทศทั้งประเทศที่ไม่มีการบัญญัติกฎหมายลีสซิ่งไว้โดยเฉพาะ เช่น ประเทศ อังกฤษ และประเทศที่มีการบัญญัติกฎหมายลีสซิ่งไว้โดยเฉพาะ เช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส รวมถึง การประกอบธุรกิจลีสซิ่งระหว่างประเทศตามอนุสัญญาว่าด้วยลีสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศ (UNIDROIT Convention on International Financial Leasing) ทำให้ทราบว่า

ในประเทศที่ไม่มีการบัญญัติกฎหมายลีสซิ่งไว้โดยเฉพาะ เช่น ประเทศอังกฤษ ยังไม่มีการ กำกับดูแลธุรกิจลีสซิ่งไว้โดยเฉพาะแต่ก็มีกฎหมายลายลักษณ์อักษรฉบับอื่นมาใช้บังคับได้⁸⁴ เช่น

1. พระราชบัญญัติสินเชื่อเพื่อผู้บริโภค โดยบริษัทที่จะดำเนินธุรกิจการเช่าของผู้บริโภคจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการองค์การการค้าที่เป็นธรรมก่อน
2. พระราชบัญญัติควบคุมการเช่า ซึ่งจะมีการกำหนดขอบเขตของลีสซิ่งไว้โดยจะถูก ควบคุมการเช่าตามพระราชบัญญัติฉบับนี้
3. และยังมีกฎหมายอีกหลายฉบับที่เป็นกฎหมายใกล้เคียงที่สามารถนำมาปรับบังคับ ใช้กับธุรกรรมลีสซิ่งทางการเงินของประเทศอังกฤษ เช่น พระราชบัญญัติการค้าที่เป็นธรรม ค.ศ. 1975 และพระราชบัญญัติจำกัดการปฏิบัติทางการค้า ค.ศ. 1976 และ ค.ศ. 1977

ซึ่งจะเห็นได้ว่าแม้ประเทศอังกฤษจะไม่มีกฎหมายเฉพาะที่เข้ามากำกับดูแล การประกอบธุรกิจลีสซิ่ง แต่ประเทศอังกฤษก็ใช้กฎหมายใกล้เคียงเข้ามากำกับดูแลแทนหากเทียบ

⁸³ รัชณี ประสงค์ประสิทธิ์. (2535). “ลีสซิ่ง.” *รพีพัฒน์ศักดิ์*. น. 90.

⁸⁴ แหล่งเดิม. น. 97.

กับกฎหมายไทยก็คือการนำกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4 วรรคสอง⁸⁵ มาบังคับใช้นั่นเอง

และในประเทศที่มีการบัญญัติกฎหมายลิสซิ่งไว้โดยเฉพาะ เช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส การดำเนินธุรกิจลิสซิ่งจะต้องขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่ทางการก่อน ซึ่งบริษัทลิสซิ่งมีสถานะเป็น บริษัทการเงิน (Financial Enterprise) โดยบริษัทลิสซิ่งในสาธารณรัฐฝรั่งเศสจะมีการระดมเงินทุน และมีข้อกำหนดเงินทุนจดทะเบียนขั้นต่ำไว้ ซึ่งการระดมเงินทุนของบริษัทลิสซิ่งมักจะได้รับ อนุญาตให้กระทำได้ในรูปของการออกหุ้นกู้และไม่ได้รับอนุญาตจากทางการให้ระดมเงินทุนในรูป ของเงินฝาก กฎหมายหลักซึ่งกำหนดสถานภาพทางกฎหมายของผู้ประกอบธุรกิจให้เข้าแบบลิสซิ่ง ในสาธารณรัฐฝรั่งเศส คือกฎหมายเลขที่ 66/455 ลงวันที่ 2 กรกฎาคม ค.ศ. 1966 ซึ่งใช้บังคับ แก่บริษัทผู้ประกอบธุรกิจแบบ Credit Bail ซึ่งกฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ว่าด้วยการกำหนด ขอบเขตของธุรกิจให้เข้าแบบลิสซิ่ง และตัวบุคคลผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการให้เข้าแบบ ลิสซิ่ง ซึ่งหากนำมาเปรียบเทียบกับกรอบธุรกิจลิสซิ่งของประเทศไทยสามารถเทียบได้กับ การประกอบธุรกิจลิสซิ่งของธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทประกันชีวิตที่ถือว่าเป็นการ ประกอบการ โดยสถาบันการเงินที่จะต้องมีการขออนุญาตต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสียก่อน

และในกรณีของการประกอบธุรกิจลิสซิ่งระหว่างประเทศ มีอนุสัญญาว่าด้วยลิสซิ่ง ทางการเงินระหว่างประเทศ ค.ศ. 1988 (UNIDROIT Convention on International Financial Leasing) มาบังคับใช้ระหว่างคู่สัญญาโดยมีวัตถุประสงค์จะรักษาความสมดุลยุติธรรมของผลประโยชน์ ระหว่างคู่สัญญาที่แตกต่างกันในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้อง ตระหนักถึงความจำเป็นในการที่จะทำ ให้ลิสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศมีมากขึ้น ซึ่งจากการศึกษาทำให้ทราบว่าอนุสัญญานี้ไม่มีการ กำหนดหลักเกณฑ์ในการประกอบธุรกิจลิสซิ่งไว้คงมีเพียงการกำหนดลักษณะของสัญญาลิสซิ่งทาง การเงินระหว่างประเทศเท่านั้น

ในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายหรือหน่วยงานใด ๆ ที่จะเข้ามา กำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งให้ครอบคลุมทั่วถึงทุกองค์กรที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่ง ให้ดำเนินการเป็นมาตรฐานเดียวกัน ส่งผลให้การประกอบธุรกิจประเภทเดียวกันแต่ดำเนินการ โดยองค์กรที่แตกต่างกัน มีมาตรการทางกฎหมายที่เข้ามากำกับดูแลที่แตกต่างกันก่อให้เกิด ความเหลื่อมล้ำในการประกอบธุรกิจลิสซิ่งได้ แม้ว่ากระทรวงการคลังจะมีแนวความคิดในการร่าง พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ในการร่างพระราชบัญญัตินี้เพื่อให้มี

⁸⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4 วรรคสอง “เมื่อไม่มีบทกฎหมายที่จะยกมาปรับคดีได้ให้ วินิจฉัยคดีนั้นตามจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น ถ้าไม่มีจารีตประเพณีเช่นนั้น ให้วินิจฉัยคดีอาศัยเทียบ บทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งและถ้าบทกฎหมายเช่นนั้นก็ไม่มีความให้วินิจฉัยตามหลักกฎหมายทั่วไป.”

กฎหมายเฉพาะมากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจลิสซิ่งให้มีบทบาทสนับสนุนภาคการผลิตและบริการ อันจะเป็นประโยชน์ในการที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่อไป โดยร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ไว้ โดยมีการกำหนดว่า ผู้ที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์จะต้องเป็นนิติบุคคลที่มีทุนจดทะเบียนไม่น้อยกว่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดแต่ต้องไม่ต่ำกว่าหกสิบล้านบาท ซึ่งร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งโดยมิได้มีการจำกัดเฉพาะบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้นที่สามารถประกอบธุรกิจลิสซิ่งได้ แต่เป็นการกำหนดถึงนิติบุคคลที่จดทะเบียนตามกฎหมาย หากประสงค์จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งก็สามารถทำได้ แต่จะต้องมีทุนจดทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนดด้วย แม้จะมีการร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจลิสซิ่งฉบับนี้ขึ้นมา แต่ร่างพระราชบัญญัตินี้ยังคงเป็นเพียงแนวความคิดในการที่จะจัดทำกฎหมายขึ้นมาเพื่อกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งเท่านั้น ปัจจุบันหาได้มีการผลักดันร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวบังคับใช้เป็นกฎหมายแต่อย่างใดไม่ ซึ่งหากมีการผลักดันร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ออกบังคับใช้ ย่อมจะเป็นประโยชน์ต่อการประกอบธุรกิจลิสซิ่งส่งผลให้การประกอบธุรกิจ มีการเติบโตที่เพิ่มขึ้นและเป็นการลดความเหลื่อมล้ำในการประกอบธุรกิจลิสซิ่งลง อีกทั้งเป็นการสร้างมาตรฐานในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกัน

4.2 มาตรการทางกฎหมายในการปรับบังคับใช้กฎหมายกับข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งและสภาพบังคับของข้อสัญญาลิสซิ่งรถยนต์

ในการจัดทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทประกันชีวิต บริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรถยนต์ แม้จะเป็นการประกอบธุรกิจลิสซิ่งเหมือนกัน แต่ข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งรถยนต์มักมีการกำหนดแตกต่างกันออกไป ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์เป็นธนาคารพาณิชย์จะมีธนาคารแห่งประเทศไทยเข้ามากำกับดูแลให้ธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ดำเนินการภายใต้กฎเกณฑ์ เงื่อนไขและจัดทำสัญญาลิสซิ่งอันมีรายละเอียดตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ซึ่งเป็นไปตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 01/2551 เรื่องการอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่งซึ่งสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ที่จัดทำโดยธนาคารพาณิชย์นี้จะต้องจัดทำสัญญาเช่าแบบลิสซิ่งกับผู้เช่า เป็นหนังสืออย่างน้อย 2 ฉบับ และมอบให้ผู้เช่าเก็บไว้เป็นหลักฐาน 1 ฉบับ โดยต้องระบุรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับสัญญาเช่าแต่ละประเภทตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดไว้ คือ

1. ประเภท ลักษณะ และอายุการใช้งานของทรัพย์สิน
2. ราคาเงินสด เงินลงทุน จำนวนเงินล่วงหน้า จำนวนเงินรายงวด และอัตราดอกเบี้ยที่ใช้ในการคำนวณผลตอบแทน
3. รายละเอียดและวิธีการที่ใช้ในการคำนวณผลตอบแทนและจำนวนเงินรายงวด หากธนาคารพาณิชย์ใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) ในการคำนวณผลตอบแทน ให้ระบุอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปีด้วย (Effective Interest Rate)
4. ระยะเวลาในการเช่า
5. วิธีการส่งมอบ การตรวจตรา การติดตั้งหรือติดตั้ง การเคลื่อนย้าย การสูญหาย ความเสียหาย ความชำรุดบกพร่อง การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์ของทรัพย์สินนั้น
6. การประกันภัย การรับค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัย การค้ำประกัน
7. เงื่อนไขและสิทธิของผู้เช่าที่จะชำระค่าเช่าตามสัญญาคงเหลือสุทธิก่อนถึงกำหนด (ถ้ามี)
8. ค่าใช้จ่ายและค่าเบี่ยงปรับในกรณีต่าง ๆ
9. เงื่อนไขในการบอกเลิกสัญญา การสิ้นสุดของสัญญาและการยึดทรัพย์สินที่ให้เช่าแบบลิสซิ่ง
10. เงื่อนไขในการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินแก่ผู้เช่า
11. เงื่อนไขในการให้ผู้เช่าเช่าต่อหรือซื้อทรัพย์สินทั้งหมดหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของทรัพย์สินด้วยราคาที่ตกลงกัน

ซึ่งจากประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 01/2551 ที่เกี่ยวกับรายละเอียดของข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทยจะมีการกำหนดลักษณะของข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งของธนาคารพาณิชย์ว่าต้องมีการกำหนดรายละเอียดใดไว้บ้าง เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งจัดทำสัญญาอันมีข้อกำหนดที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

หากผู้ประกอบการลิสซิ่งเป็นบริษัทเงินทุน กระทรวงการคลังจะเข้ามากำกับดูแลข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ของบริษัทเงินทุน ซึ่งเป็นไปตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง เงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง เพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด โดยสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ที่จัดทำโดยบริษัทเงินทุนนี้จะต้องมีการกำหนดรายละเอียดตามที่กระทรวงการคลังกำหนดไว้โดยชัดแจ้ง คือ

1. ประเภท ชนิด ลักษณะ และอายุของทรัพย์สิน
2. ราคาเงินสด ค่าเช่าตามสัญญา จำนวนเงินค่าเช่ารายงวด การชำระค่ารายงวดและการชำระเงินล่วงหน้า

3. กำหนดระยะเวลาในการเช่า และการต่ออายุสัญญาเช่า (ถ้ามี)
4. การส่งมอบ การตรวจตรา การติดตั้งหรือติดตั้ง การเคลื่อนย้าย การสูญหาย ความเสียหาย ความชำรุดบกพร่อง การบำรุงรักษา ค่าใช้จ่ายอื่น และการใช้ประโยชน์ของทรัพย์สิน
5. การประกันภัย การรับค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัย
6. การค้ำประกัน (ถ้ามี)
7. สิทธิของผู้เช่าที่จะชำระราคาค่าเช่าตามสัญญาคงเหลือสุทธิก่อนถึงกำหนดและส่วนลดที่ผู้ให้เช่าจะลดให้แก่ผู้เช่าในกรณีเช่นว่านี้
8. การคิดนัดไม่ชำระค่าเช่า การคิดเบี้ยปรับ และการโอนสิทธิของผู้เช่า
9. เขตอำนาจศาลที่ผู้เช่าและผู้ให้เช่าตกลงกันว่าเมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นจะเสนอคำฟ้องต่อศาลใด
10. วิธีการคำนวณผลประโยชน์ที่บริษัทเงินทุนเรียกเก็บอย่างชัดเจน
11. การบอกเลิกสัญญาเช่าของผู้ให้เช่าและผู้เช่า
12. เงื่อนไขในการให้ผู้เช่าเช่าต่อ หรือซื้อทรัพย์สินทั้งหมดหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของทรัพย์สินด้วยค่าเช่าหรือราคาที่ตกลงกัน โดยค่านึงถึงเงินที่จ่ายไปแล้ว ในรูปเงินล่วงหน้าและค่าเช่า

ซึ่งตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง เงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งนี้ มีการกำหนดข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งว่าบริษัทเงินทุนจะต้องมีการกำหนดรายละเอียดของสัญญาให้เป็นไปตามประกาศฉบับนี้ ซึ่งจากการศึกษาประกาศกระทรวงการคลังเรื่อง เงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งฉบับนี้โดยนำมาเปรียบเทียบกับประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 01/2551 ทำให้เห็นว่าการกำหนดรายละเอียดของข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งของประกาศทั้งสองฉบับมีการกำหนดรายละเอียดของสัญญาลิสซิ่งที่คล้ายกัน

แต่ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งเป็นบริษัทประกันชีวิต แม้จะมีสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ) เข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง และมีการกำหนดให้บริษัทประกันชีวิตที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งจะต้องยื่นร่างสัญญาเช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งของบริษัทต่อนายทะเบียนในขณะที่มีการยื่นขออนุญาตประกอบธุรกิจลิสซิ่งด้วยก็ตาม แต่ตามประกาศนายทะเบียน เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอนุญาตให้บริษัทประกันชีวิตประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง (Leasing) ที่ออกมาใช้บังคับไม่มีการกำหนดถึงรายละเอียดของสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ของบริษัทประกันชีวิตว่าจะต้องมีลักษณะและมีเนื้อหาอย่างไร ซึ่งการที่ไม่มีการกำหนดรายละเอียดในสัญญาลิสซิ่งของบริษัทประกันชีวิตนี้

อาจจะส่งผลให้บริษัทประกันชีวิตจัดทำสัญญาได้โดยเสรี อันมีลักษณะเป็นการเอาเปรียบผู้เช่าหรือผู้บริโภคนั้นสมควร ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่คู่สัญญาได้

และหากเป็นกรณีผู้ประกอบการธุรกิจอิสระซึ่งที่เป็นบริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรถยนต์ ในปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานหรือกฎหมายใด ๆ เข้ามากำกับดูแลข้อตกลงในสัญญาอิสระซึ่งขององค์กรธุรกิจอิสระเหล่านี้ การจัดทำสัญญาอิสระซึ่งรถยนต์จึงเป็นไปตามหลักเสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of Contract) คู่สัญญามีอิสระในการทำสัญญา แต่ต้องไม่เป็นการขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดทำสัญญาอิสระซึ่งรถยนต์มีการจัดทำสัญญาไว้ล่วงหน้าอันเป็นสัญญาสำเร็จรูป ผู้เช่าหรือผู้บริโภคไม่สามารถต่อรองข้อตกลงในสัญญาได้เลยบ่อยครั้งมีการจัดทำสัญญาในลักษณะที่ผู้ประกอบการธุรกิจอิสระซึ่งได้ประโยชน์เกินสมควรอันเป็นการเอาเปรียบผู้เช่าหรือผู้บริโภค ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้เช่าหรือผู้บริโภคได้ ซึ่งการจัดทำสัญญาอิสระซึ่งมักจัดทำให้มีลักษณะคล้ายคลึงกับสัญญาเช่าทรัพย์ สัญญาเช่าซื้อหรือสัญญาซื้อขายเงินผ่อน แต่มีการกำหนดรายละเอียดบางประการให้แตกต่างจากสัญญาเช่าทรัพย์ สัญญาเช่าซื้อหรือสัญญาซื้อขายเงินผ่อน เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงกฎหมายที่จะเข้ามากำกับดูแล เนื่องจากว่าหากผู้ประกอบการธุรกิจอิสระซึ่งรถยนต์ทำสัญญาเป็นสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ก็จะมีกฎหมายที่เข้ามากำกับดูแลการจัดการจัดทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ซึ่งมีการกำกับดูแลที่เข้มงวดกว่าการทำสัญญาอิสระซึ่งเพราะการทำสัญญาอิสระซึ่งรถยนต์นั้นไม่มีการกำกับดูแลเลย ในกรณีที่เป็นการทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์จะมีกฎหมายที่เข้ามากำกับดูแล คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 โดยมีความคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสัญญาเข้ามากำกับดูแลสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ให้มีหลักเกณฑ์และรูปแบบตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคก่อนที่จะมีการทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์กัน ซึ่งตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มีการกำหนดในเรื่องของสัญญาโดยกำหนดให้ธุรกิจบางประเภทจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลในเรื่องของสัญญาจากคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคว่าด้วยสัญญา ซึ่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคนี้มีความมุ่งหมายในการให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคที่เข้าทำสัญญาในลักษณะที่เสียเปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งอาจมีอำนาจต่อรองในทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่าหรือมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการทำสัญญามากกว่า ให้ได้รับความเป็นธรรมโดยมีการออกประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาเรื่องให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2555 ซึ่งตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ประกอบกับประกาศฉบับนี้ไม่สามารถนำมาปรับใช้กับสัญญาอิสระซึ่งรถยนต์ได้ เนื่องจากธุรกิจที่ควบคุมสัญญาตามประกาศฉบับนี้ได้มีการรวมถึงธุรกิจอิสระซึ่งรถยนต์ด้วยและหากจะนำพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาบังคับใช้กับสัญญาอิสระซึ่งรถยนต์ก็ไม่สามารถบังคับใช้ได้ ซึ่งตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540

ที่มีการกำหนดให้ข้อสัญญาหรือข้อตกลงบางประการ ไม่มีผลบังคับและข้อสัญญาหรือข้อตกลงบางประการให้มีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณี แม้จะเป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย ก็อาจถูกตรวจสอบความไม่เป็นธรรมได้ แต่คงมีนิติกรรมหรือสัญญาเพียงบางประเภทบางลักษณะเท่านั้นที่จะถูกตรวจสอบตามพระราชบัญญัตินี้ มิได้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปทุกกรณีและการที่พระราชบัญญัตินี้ให้ศาลมีอำนาจตรวจสอบความไม่เป็นธรรมในสัญญาที่สมบูรณ์ตามหลักทั่วไป แล้ววินิจฉัยให้มีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณี ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้พิพากษาแต่ละท่านย่อมเป็นความไม่แน่นอน และทำลายความคาดหวังโดยสุจริตของคู่สัญญาซึ่งมีอยู่ในขณะทำสัญญาได้⁸⁶

และจากการศึกษากฎหมายของต่างประเทศทั้งประเทศที่ไม่มีการบัญญัติกฎหมายลิสซิงไว้โดยเฉพาะ คือ ประเทศอังกฤษ และประเทศที่มีการบัญญัติกฎหมายลิสซิงไว้เป็นการเฉพาะ คือ สาธารณรัฐฝรั่งเศส รวมทั้งการประกอบธุรกิจลิสซิงระหว่างประเทศตามอนุสัญญาว่าด้วยลิสซิงทางการเงินระหว่างประเทศ (UNIDROIT Convention on International Financial Leasing) ทำให้ทราบว่าประเทศที่ไม่มีการบัญญัติกฎหมายลิสซิงไว้โดยเฉพาะ คือ ประเทศอังกฤษ สัญญาให้เช่าแบบลิสซิงมีการกำหนดให้เป็นสัญญาประเภทเดียวกับสัญญาเบลเมนต์ (Bailment) ภายใต้กฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) ซึ่งแม้ประเทศอังกฤษจะไม่มีกฎหมายลิสซิงแต่ก็ได้นำกฎหมายลายลักษณ์อักษรฉบับอื่นมาใช้บังคับได้⁸⁷ เช่น

1. พระราชบัญญัติสินเชื่อเพื่อผู้บริโภคโดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ผู้บริโภคจะได้รับการคุ้มครองจากสัญญาเช่าซื้ออันมีลักษณะที่ไม่เป็นธรรมแต่ไม่ใช้การเช่าธรรมดาทั่วไป อีกทั้งยังมีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการยกเลิกสัญญา การผิดสัญญาและหลักทรัพย์ที่เตรียมมาเป็นหลักประกันในสัญญาด้วย

2. พระราชบัญญัติควบคุมการเช่า ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการกำหนดข้อตกลงการเช่าสำหรับการใช้ทรัพย์สินที่กำหนดไว้สำหรับธุรกิจรวมทั้งวัตถุประสงค์ของเอกชนโดยได้มีการกำหนดประเด็นทั่ว ๆ ไปของสัญญาลิสซิง ดังนี้

(1) การชำระค่าเช่าภายใต้ข้อตกลงตามระยะเวลาต้องสามารถกำหนดวันที่แน่นอนในการเข้าทำสัญญา (บทบัญญัติที่จำกัดถึงข้อกำหนดในสัญญาที่ให้ชำระค่าเช่าที่แตกต่างออกไป)

⁸⁶ สักดิ์ สนองชาติ. (2547). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย นิติกรรมและสัญญา*. น. 689.

⁸⁷ Ibid. pp. 95-96.

(2) ค่าเช่าในส่วนตามระยะเวลาการเช่าไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของการชำระค่าเช่าสูงสุดในช่วงเวลาอื่น

(3) ไม่สามารถเรียกคืนค่าเช่าที่ชำระไปแล้วโดยการอ้างถึงมูลค่าของสินค้าเมื่อวันสิ้นอายุของสัญญาเช่า

จะเห็นได้ว่าการทำสัญญาลิสซิ่งของประเทศอังกฤษกับประเทศไทยมีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ แม้ไม่มีการบัญญัติกฎหมายลิสซิ่งไว้โดยเฉพาะ ทำให้ไม่มีกฎหมายที่จะนำมาบังคับใช้กับข้อสัญญาลิสซิ่ง แต่ก็นำหลักกฎหมายทั่วไปอันเป็นกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งมาปรับบังคับใช้ แต่ของประเทศไทยจะแตกต่างกับประเทศอังกฤษคือ ประเทศอังกฤษจะมีการกำหนดรายละเอียดของสัญญาลิสซิ่ง โดยมีการกำหนดเกี่ยวกับการยกเลิกสัญญา การผิดสัญญาและหลักทรัพย์ที่เตรียมมาเป็นหลักประกันในสัญญาด้วย เพื่อให้การทำสัญญาลิสซิ่งของประเทศอังกฤษดำเนินการไปเป็นมาตรฐานเดียวกัน แต่ของไทยไม่มีการกำหนดไว้ คงดำเนินการจัดทำสัญญาให้เป็นไปตามเสรีภาพในการทำสัญญาเท่านั้น

ส่วนประเทศที่มีการบัญญัติกฎหมายลิสซิ่งไว้เป็นการเฉพาะ คือ สาธารณรัฐฝรั่งเศส ซึ่งสาธารณรัฐฝรั่งเศสนี้ถือว่าลิสซิ่งเป็นการให้บริการทางการเงิน โดยธนาคารหรือบริษัทเงินทุนที่ซื้อทรัพย์สินหรือทรัพย์สินของบุคคลตามความต้องการของลูกค้า โดยข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งมีการกำหนดรายละเอียดที่สำคัญ⁸⁸ เช่น

1. กำหนดประเภทของทรัพย์สินที่นำมาทำสัญญาลิสซิ่ง
2. ระยะเวลาการเช่า ฝรั่งเศสได้กำหนดให้เท่ากับอายุการใช้งาน
3. การกำหนดสิทธิหน้าที่ของผู้เช่า ผู้เช่ายกเลิกสัญญาเช่าฝ่ายเดียวใน Primary Lease Period ไม่ได้ ผู้เช่ามีหน้าที่ต้องรักษาทรัพย์สินที่เช่าให้อยู่ในสภาพดี โดยการประกันภัยทรัพย์สิน บำรุงรักษา ซ่อมแซม และจัดหาชิ้นส่วนมาทดแทนชิ้นส่วนที่ชำรุด เพื่อให้ทรัพย์สินอยู่ในสภาพที่เหมาะสมและสามารถจำหน่ายหรือให้เช่าต่อได้เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า นอกจากนี้ผู้เช่ามีหน้าที่จะไม่เคลื่อนย้ายทรัพย์สินและนำทรัพย์สินไปวางเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกัน ผู้เช่าจะได้รับสิทธิในการใช้สอยประโยชน์ในทรัพย์สินที่เช่าและอาจมีทางเลือกในการซื้อทรัพย์สินนั้น ผู้เช่ามีสิทธิรับช่วงสิทธิจากผู้ให้เช่าต่อผู้ผลิตหรือผู้ขาย
4. การกำหนดสิทธิหน้าที่ของผู้ให้เช่า ผู้ให้เช่ายินยอมมอบอำนาจให้กับผู้เช่ามีอำนาจในการตกลงกับผู้จัดจำหน่ายในการจัดหาอุปกรณ์ อสังหาริมทรัพย์ หรือคู่มือเพื่อให้นำมาและทำการเช่า หนังสือมอบอำนาจนี้เป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยคุ้มครองผู้ให้เช่าในการที่ตนจะได้รับทรัพย์สินนั้นและป้องกันผู้เช่าจากการที่จะเข้าเป็นเจ้าของในครั้งแรก ผลจากหนังสือมอบอำนาจนี้

⁸⁸ Ibid. p. 168.

โดยปกติผู้ให้เช่าจะได้รับการยกเว้นจากการรับประกันที่ได้รับจากผู้เช่าตามปกติ ผู้ให้เช่าอาจกำหนดให้ผู้เช่ามีสิทธิที่จะดำเนินคดีกับผู้ผลิตหรือผู้ขายสำหรับการละเมิดการรับประกันได้

5. การสิ้นสุดของสัญญา หากผู้เช่าละเมิดข้อผูกพันตามสัญญาเช่าจะส่งผลให้สัญญาเช่าสิ้นสุดลง

จะเห็นได้ว่าสาธารณรัฐฝรั่งเศสกับประเทศไทย การจัดทำสัญญา리스ซึ่งมีความแตกต่างกัน ซึ่งสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีการกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวกับข้อตกลงในสัญญา리스ซึ่งไว้เป็นการเฉพาะแต่ของประเทศไทยไม่มีการกำหนดไว้ จึงต้องอาศัยบทกฎหมายทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ส่วนการประกอบธุรกิจลิสซึ่งระหว่างประเทศตามอนุสัญญาว่าด้วยลิสซึ่งทางการเงินระหว่างประเทศ (UNIDROIT Convention on International Financial Leasing) มีความประสงค์ที่จะรักษาความสมดุลยุติธรรมของผลประโยชน์ระหว่างคู่สัญญาที่แตกต่างกันในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้อง ตระหนักถึงความจำเป็นในการที่จะทำให้ลิสซึ่งทางการเงินระหว่างประเทศมีมากขึ้น ตระหนักถึงข้อเท็จจริงที่ว่าเกณฑ์ทางกฎหมายว่าด้วยสัญญาเช่าแบบดั้งเดิมจะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องกับความสัมพันธ์ในลักษณะของไตรภาคีในการก่อนนิติสัมพันธ์ลิสซึ่งทางการเงิน และตระหนักถึงการสมควรที่จะสร้างหลักเกณฑ์ที่มีเอกภาพสำหรับลิสซึ่งทางการเงินระหว่างประเทศในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จึงได้มีการตกลงทำสัญญากัน⁸⁹ ซึ่งอนุสัญญานี้ได้มีการกำหนดข้อตกลงในสัญญาลิสซึ่งระหว่างประเทศโดยมีการกำหนดสิทธิหน้าที่ของคู่สัญญา ระยะเวลาการเช่า ค่าเช่า การยกเลิกสัญญาของคู่สัญญา ฯลฯ ไว้

ในประเทศไทยแม้มีแนวความคิดในการร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. (เรื่อง เพิ่มเติมให้สัญญาลิสซึ่งเป็นเอกเทศสัญญาประเภทหนึ่งในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3) ที่ยกร่างโดยคณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการร่างพระราชบัญญัตินี้เพื่อให้มีกฎหมายเฉพาะมากำกับดูแลสัญญาลิสซึ่งโดยมีการบัญญัติถึงสัญญาลิสซึ่งโดยตรง เพื่อมิให้เกิดความสับสนกับสัญญาเช่าทรัพย์ เช่าซื้อ

⁸⁹ RECOGNISING the importance of removing certain legal impediments to the international financial leasing of equipment, while maintaining a fair balance of interests between the different parties to the transaction,

AWARE of the need to make international financial leasing more available,

CONSCIOUS of the fact that the rules of law governing the traditional contract of hire need to be adapted to the distinctive triangular relationship created by the financial leasing transaction,

RECOGNISING therefore the desirability of formulating certain uniform rules relating primarily to the civil and commercial law aspects of international financial leasing.

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงสมควรที่จะมีกฎหมายที่กำหนดเงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับ สัญญาลิสซิ่งขึ้นมา โดยร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการกำหนดถึงสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญา ในสัญญาลิสซิ่ง ซึ่งจะมีการกำหนดสิทธิหน้าที่ระหว่างกันไว้อย่างไรหรือจะตกลงกันให้นำกฎ ข้อบังคับ หรือระเบียบปฏิบัติใดมาบังคับแก่กันก็ได้ เท่าที่ไม่ต้องห้ามขัดแย้ง โดยกฎหมาย ไม่ขัดต่อ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนและไม่เป็นการแตกต่างจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการกำหนด สิทธิและหน้าที่ของผู้ให้เช่าไว้ เช่น

1. ผู้ให้เช่าลิสซิ่งมีหน้าที่ในการส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้เช่าลิสซิ่งในสภาพที่ซ่อมแซม ดีแล้วและเหมาะแก่การใช้ประโยชน์
 2. ผู้ให้เช่าลิสซิ่งอาจโอนสิทธิหรือกระทำการใด ๆ อันเกี่ยวกับสิทธิตามสัญญาลิสซิ่ง โดยประการอื่น
 3. ผู้ให้เช่าลิสซิ่งต้องรับผิดชอบผู้เช่าลิสซิ่งในความชำรุดบกพร่องและมีหน้าที่ซ่อมแซม ความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากทรัพย์สินที่ลิสซิ่งที่ผู้เช่าลิสซิ่งได้รับ
 4. ผู้ให้เช่าลิสซิ่งต้องให้ผู้เช่าลิสซิ่งครอบครองทรัพย์สินโดยปกติสุขปราศจากการ รอนสิทธิจากบุคคลภายนอก
- และมีการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้เช่าไว้ เช่น
5. ผู้เช่าลิสซิ่งต้องใช้เวลาสมควรระมัดระวังสงวนใช้สอยซ่อมแซมและบำรุงรักษาทรัพย์สิน ประกันภัยทรัพย์สิน

6. ผู้เช่าลิสซิ่งไม่อาจนำทรัพย์สินออกไปให้เช่าช่วงหรือโอนสิทธิของตนอันมีใน ทรัพย์สินนั้น ไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนให้แก่บุคคลภายนอก เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจาก ผู้ให้เช่าลิสซิ่ง

7. ผู้เช่าลิสซิ่งมีหน้าที่ชำระค่าเช่าลิสซิ่งตามสัญญาลิสซิ่ง
8. ผู้เช่าลิสซิ่งจะบอกเลิกสัญญาในเวลาใดเวลาหนึ่งก็ได้ด้วยส่งมอบทรัพย์สิน ในสภาพเดิมกลับคืนให้แก่ผู้ให้เช่าลิสซิ่ง โดยผู้เช่าลิสซิ่งจะต้องเสียค่าใช้จ่าย เบี้ยปรับและ ค่าเสียหายตามที่ได้ตกลงกัน และสัญญาลิสซิ่งย่อมเป็นอันสิ้นสุดลง โดยให้ผู้เป็นคู่สัญญากลับคืนสู่ ฐานะเดิมอีกทั้ง ยังมีการกำหนดรายละเอียดของการบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งและการระงับของสัญญา ลิสซิ่งไว้ด้วย แม้ว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะได้มีการร่างโดยมีการกำหนดรายละเอียดของ ข้อสัญญาลิสซิ่งและลักษณะของสัญญาลิสซิ่งไว้อย่างครอบคลุม แต่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ยังมี ด้รับการพิจารณาบัญญัติให้เป็นกฎหมายบังคับใช้ในปัจจุบันแต่อย่างไร ซึ่งหาก ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. นี้ได้มีการ

บังคับใช้แล้ว ก็จะมีกฎหมายที่เข้ามากำกับดูแลข้อสัญญาอิสระซึ่งขององค์กรธุรกิจอิสระซึ่งที่ไม่มี การกำกับดูแล

4.3 มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่น ๆ ในสัญญาอิสระซึ่ง รยยนต์

สัญญาอิสระซึ่งรถยนต์ถือเป็นสัญญาต่างตอบแทนที่คู่สัญญาต่างฝ่ายต่างมีหน้าที่ที่จะต้อง ทำตอบแทนกัน ลักษณะของข้อตกลงในสัญญาอิสระซึ่งมักมีลักษณะคล้ายคลึงกับสัญญาเช่าซื้อ รยยนต์ สัญญาซื้อขายเงินผ่อนรถยนต์หรือสัญญาเช่ารถยนต์ ในสัญญาอิสระซึ่งรถยนต์ย่อมมีการ กำหนดข้อตกลงต่าง ๆ รวมถึงการกำหนดอัตราดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่น ๆ ไว้ จากการศึกษา ทำให้ทราบว่า การประกอบธุรกิจอิสระซึ่งในประเทศไทยมีทั้งผู้ประกอบการธุรกิจอิสระซึ่งรถยนต์ที่เป็น สถาบันการเงินและที่มิใช่สถาบันการเงิน

ในกรณีที่ผู้ประกอบการธุรกิจอิสระซึ่งที่เป็นสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย จะเข้ามากำกับดูแลการกำหนดอัตราดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่น ๆ ของสถาบันการเงินไว้โดยมี การออกประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 83/2551 เรื่องหลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่อง ดอกเบี้ย ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับที่สถาบันการเงินอาจเรียกได้ในการประกอบธุรกิจสินเชื่อ ส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2551 ซึ่งคำนิยามคำว่าสินเชื่อ ส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ตามประกาศฉบับนี้ หมายความว่า “สินเชื่อส่วนบุคคลเฉพาะที่ไม่มี ทรัพย์สินหรือทรัพย์สินเป็นหลักประกัน และเพื่อประโยชน์แห่งประกาศฉบับนี้ ให้รวมถึงสินเชื่อที่เกิด จากการ ให้เช่าซื้อและการให้เช่าแบบอิสระซึ่งในสินค้าที่ผู้ประกอบการได้จำหน่ายเป็นทางการค้า ปกติ ยกเว้นในสินค้าประเภทรถยนต์และรถจักรยานยนต์...” ซึ่งตามคำนิยามทำให้ทราบว่าสินเชื่อ ให้เช่าแบบอิสระซึ่งรถยนต์มิได้อยู่ภายใต้การกำกับของธนาคารแห่งประเทศไทยตามประกาศฉบับนี้ การคิดดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินเรียกเก็บรวมถึงดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผัดนัดชำระหนี้หรือ ค่าบริการต่าง ๆ หรือเบี้ยปรับในการชำระหนี้ล่าช้ากว่ากำหนด เมื่อทำการคำนวณรวมกันแล้ว จะต้องไม่เกินร้อยละ 28 ต่อปี โดยสถาบันการเงินจะมีการคิดดอกเบี้ยในกรณีอิสระซึ่งแบบลดต้น ลดดอก (Effective Rate) นี้ก็ไม่สามารถนำมาใช้บังคับกับอิสระซึ่งรถยนต์ได้เช่นกัน ดังนั้นการกำหนด อัตราดอกเบี้ยของธุรกิจอิสระซึ่งรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์จึงไม่อยู่ภายใต้การบังคับตามประกาศ ธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับนี้

แต่จากการศึกษา ทำให้ทราบว่าตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 80/2551 เรื่องหลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย ส่วนลด ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับสำหรับธนาคาร พาณิชย์ สามารถนำมาใช้บังคับใช้กับอิสระซึ่งรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ได้ เนื่องจากอิสระซึ่งรถยนต์ก็คือ

การให้สินเชื่อประเภทหนึ่ง ซึ่งตามประกาศฉบับนี้ ข้อ 5.5 ดอกเบี้ยและส่วนลดให้สินเชื่อ มีการกำหนดไว้เพียงว่าธนาคารพาณิชย์ต้องประกาศอัตราดอกเบี้ยที่จะเรียกเก็บจากลูกค้า แต่ละประเภทโดยใช้อัตราดอกเบี้ยอ้างอิงและกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยและส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกเก็บได้สูงสุดโดยจำแนกตามกลุ่ม ซึ่งตามประกาศฉบับนี้แม้มีข้อกำหนดให้ ประกาศอัตราดอกเบี้ย แต่ก็ไม่ได้มีการกำหนดว่าอัตราดอกเบี้ยที่สามารถเรียกเก็บในกรณีเช่าแบบ ลิซซิ่งเป็นจำนวนเท่าใด และเพดานสูงสุดสามารถเรียกได้เท่าใด ซึ่งการที่ไม่ได้กำหนดไว้ชัดเจน เช่นนี้ ย่อมส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์สามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยเช่นใดก็ได้ และหากนำมา พิจารณาประกอบกับประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 01/2551 เรื่อง การอนุญาตให้ ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลิซซิ่ง ข้อ 5.3.5 ที่เป็นการกำหนดถึงการ จัดทำสัญญาเช่าซื้อและสัญญาเช่าแบบลิซซิ่ง โดยได้มีการกำหนดรายละเอียดและวิธีการที่ใช้ในการ คำนวณผลตอบแทนและจำนวนเงินรายงวดหากธนาคารพาณิชย์ใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) ในการคำนวณผลตอบแทนให้ระบุอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปีด้วย (Effective Interest Rate) ซึ่งจะเห็นได้ว่าธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบธุรกิจให้เช่าแบบลิซซิ่งจะคิดอัตราดอกเบี้ย แบบดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) หรือคิดอัตราดอกเบี้ยแบบดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปี (Effective Interest Rate) ก็ได้ แต่ถ้าหากธนาคารพาณิชย์ใดใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) ในการคำนวณผลตอบแทน ธนาคารพาณิชย์นั้นจะต้องระบุอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปี (Effective Interest Rate) ด้วย ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ที่ประกอบธุรกิจลิซซิ่งมัก มีการคิดอัตราดอกเบี้ยแบบดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) คือ ผู้เช่าจะชำระเงินค่างวดแก่ ธนาคารเท่ากันทุก ๆ งวดตลอดระยะเวลาของการเช่า โดยจะมีการคำนวณดอกเบี้ยทั้งหมดที่ผู้เช่า ต้องชำระจากเงินต้นคงที่ตลอดอายุของสัญญา แต่การคิดดอกเบี้ยแบบดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) นี้จะทำให้ผู้เช่าต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าการคิดดอกเบี้ยแบบอัตรา ดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปี (Effective Interest Rate) หรือที่เราคุ้นเคยคือการคิดดอกเบี้ยแบบลดต้น ลดดอกเบี้ยนั่นเอง ซึ่งผู้ศึกษาจะทำการพิจารณาให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการคิดดอกเบี้ยแบบ เงินต้นคงที่ (Flat Interest Rate) กับการคิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอกเบี้ย (Effective Rate) ดังนี้

1. การคิดดอกเบี้ยแบบดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) ส่วนมากใช้สำหรับการ เช่าซื้อรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ ซึ่งผู้เช่าจะต้องชำระเงินให้แก่ผู้ให้เช่าด้วยจำนวนเงินเท่า ๆ กัน ทุกงวดตลอดระยะเวลาที่เช่าซื้อ ซึ่งจะคำนวณดอกเบี้ยทั้งหมดที่ลูกค้าต้องชำระจากเงินต้นที่คงที่ ตลอดอายุของสัญญาเช่าซื้อ

2. การคิดดอกเบี้ยแบบอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปี (Effective Interest Rate) หรือ การคิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอกเบี้ย ส่วนมากใช้สำหรับการคำนวณดอกเบี้ยของสินเชื่อเกือบทุก

ประเภท เช่น สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย สินเชื่อเพื่อการศึกษา เป็นต้น โดยคิดดอกเบี้ยจากเงินต้นคงเหลือในแต่ละงวด แม้ช่วงแรกจ่ายดอกเบี้ยสูง แต่เดือนต่อ ๆ มาดอกเบี้ยจะลดลงตามเงินต้น

โดยมีวิธีการคำนวณ⁹⁰ ดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง การคิดดอกเบี้ยแบบอัตราคงที่และแบบลดต้นลดดอก

สมมติว่า เราอยากได้รถยนต์ราคา 500,000 บาท ระยะเวลาผ่อนไม่เกิน 2 ปี อัตราดอกเบี้ย 12% ต่อปี

แบบที่ 1 ดอกเบี้ยในอัตราคงที่ (Flat Rate)

$$\begin{aligned} \text{จำนวนดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายทั้งสิ้น} &= \text{เงินต้น} \times \text{อัตราดอกเบี้ยต่อปี} \times \text{จำนวนปี} \\ \text{เงินงวดที่ต้องจ่ายต่อเดือน} &= \frac{\text{เงินต้น} + \text{ดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายทั้งสิ้น}}{\text{จำนวนงวดที่ต้องผ่อนทั้งสิ้น}} \end{aligned}$$

กำหนดให้ผ่อน 2 ปี เท่ากับ 24 งวด

วิธีคิด

1. จำนวนดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายทั้งสิ้น $= 500,000 \times 12\% \times 2$ ปี
 $= 120,000$ บาท
2. จำนวนเงินผ่อนต่องวด $= (500,000 + 120,000) \div 24$
 $= 25,834$ บาทต่องวด

สรุป เราต้องจ่ายเงินทั้งหมดเท่ากับ $500,000 + 120,000 = 620,000$ บาท

โดยทยอยผ่อนเดือนละ 25,834 บาท

แบบที่ 2 ดอกเบี้ยที่แท้จริงแบบลดต้นลดดอก (Effective Rate)

$$\text{ดอกเบี้ยจ่ายต่องวด} = \frac{\text{เงินต้น} \times \text{อัตราดอกเบี้ยต่อปี}}{\text{จำนวนงวดที่ผ่อนต่อปี}}$$

$$\text{เงินต้นจ่ายแต่ละงวด} = \text{จำนวนเงินที่จ่ายในแต่ละงวด} - \text{ดอกเบี้ยจ่ายต่องวด}$$

$$\text{เงินต้นคงเหลือในแต่ละงวด} = \text{ยอดหนี้คงเหลือ} - \text{เงินต้นที่ลดลง}$$

กำหนดให้จ่ายเงินงวดเท่ากับ 23,537 บาทต่องวด

งวดที่ 1

1. จำนวนดอกเบี้ยงวดที่ 1 $= (500,000 \times 12\%) \div 12 = 5,000$ บาท
2. จำนวนเงินต้นจ่ายงวดที่ 1 $= 23,537 - 5,000 = 18,537$ บาท

⁹⁰ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.). (ม.ป.ป.). เงินต้น ดอกเบี้ย คิดง่ายนิดเดียว. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์

3. จำนวนเงินต้นคงเหลือจากการจ่ายงวดที่ 1 = $500,000 - 18,537 = 481,463$ บาท
(จะเป็นเงินต้นสำหรับคำนวณดอกเบี้ยในงวดที่ 2)

งวดที่ 2

$$1. \text{ จำนวนดอกเบี้ยงวดที่ 2} = (481,463 \times 12\%) \div 12 = 4,815 \text{ บาท}$$

$$2. \text{ จำนวนเงินต้นจ่ายงวดที่ 2} = 23,537 - 4,815 = 18,722 \text{ บาท}$$

3. จำนวนเงินต้นคงเหลือจากการจ่ายงวดที่ 2 = $481,463 - 18,722 = 462,741$ บาท
(จะเป็นเงินต้นสำหรับคำนวณดอกเบี้ยในงวดที่ 3)

หากจำนวนจนครบทุกงวด (24 งวด) ดอกเบี้ยจ่ายทั้งหมดจะเท่ากับ 64,882 บาท
เงินรวมที่ต้องจ่ายให้กับผู้ให้สินเชื่อทั้งหมดจะเท่ากับ 564,882 บาท เมื่อเทียบดอกเบี้ยจ่ายที่คิดโดย
อัตราดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอกกับเงินต้นที่ได้รับ ดอกเบี้ยจ่ายจำนวนคร่าว ๆ จะเท่ากับ

$$= (64,882 \div 2) \div 500,000 = 6.49 \% \text{ ต่อปี}$$

ซึ่งจากการคิดดอกเบี้ยทั้งสองแบบข้างต้นทำให้ทราบว่า การคิดอัตราดอกเบี้ยแบบอัตรา
คงที่ (Flat Rate) ทำให้ต้องเสียดอกเบี้ยมากกว่าการคิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก (Effective Rate)

ส่วนสัญญาสิทธิซึ่งรถยนต์ของผู้ประกอบธุรกิจสิทธิซึ่งรถยนต์ที่เป็นองค์กรอื่น ๆ
นอกเหนือจากสถาบันการเงิน การกำหนดอัตราดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่น ๆ ในสัญญาสิทธิซึ่ง
รถยนต์ สามารถเรียกเก็บได้เกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปี ซึ่งไม่เป็นการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติ
ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 เนื่องจากพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราดังกล่าว
ใช้บังคับเฉพาะหนี้อันเกิดจากการกู้ยืมเงินเท่านั้น ซึ่งตามสัญญาสิทธิซึ่งนั่นถือได้ว่าเป็นสัญญาสินเชื่อ
ประเภทหนึ่งที่มีลักษณะของการนำทรัพย์สินออกให้เช่า โดยมีกำหนดระยะเวลาและเมื่อสิ้นสุด
ระยะเวลาการเช่าแล้ว ผู้เช่าจะเช่าทรัพย์สินนั้นต่อ หรือหากไม่ประสงค์จะเช่าทรัพย์สินนั้นต่อก็ต้อง
ส่งคืนทรัพย์สินแก่ผู้ให้เช่า หรือหากผู้เช่าประสงค์ที่จะได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นก็สามารถซื้อ
ทรัพย์สินนั้นได้ ซึ่งแม้จะเป็นสัญญาอันเกี่ยวข้องกับหนี้เงินแต่สัญญาสิทธิซึ่งรถยนต์ก็มีใช้สัญญากู้ยืม
เงิน เมื่อสัญญาสิทธิซึ่งรถยนต์มีใช้สัญญากู้ยืมเงิน การทำสัญญาสิทธิซึ่งรถยนต์ย่อมไม่ตกอยู่ภายใต้
บังคับของพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 ฉบับดังกล่าว ดังนั้นการทำสัญญา
สิทธิซึ่งรถยนต์ย่อมสามารถเรียกดอกเบี้ยได้เกินกว่าที่พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา
พ.ศ. 2475 กำหนดไว้ คือ สามารถเรียกได้เกินร้อยละ 15 ต่อปี จึงไม่ขัดต่อบทบัญญัตินี้ ผู้ให้เช่า
ก็ไม่มีคามผิดฐานเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ซึ่งพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราพ.ศ. 2475 นี้
ไม่สามารถนำมากำกับดูแลสัญญาสิทธิซึ่งรถยนต์ในส่วนของการกำหนดอัตราดอกเบี้ยได้
ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้เช่าต้องรับภาระที่หนักเกินควร ในการต้องชำระดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่น ๆ
จากการทำสัญญาสิทธิซึ่งรถยนต์นั้น ๆ ซึ่งกรณีของบริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปรวมถึงผู้ประกอบการธุรกิจ

ลิสซึ่งรถยนต์เองจะค่อนข้างมีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่น ๆ สูงกว่าผู้ประกอบการธุรกิจลิสซึ่งรถยนต์อื่น ๆ เนื่องจากแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการประกอบธุรกิจลิสซึ่งรถยนต์ต้องจัดหาจากสถาบันการเงินอื่น และไม่สามารถระดมทุนจากแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำแน่นอนและมีกำหนดเวลาใช้คืนที่แน่นอน⁹¹

จากการศึกษาสัญญาลิสซึ่งขององค์กรต่าง ๆ ที่ประกอบธุรกิจลิสซึ่งรถยนต์ทั้งที่เป็นสถาบันการเงินและที่มีใช้สถาบันการเงิน ทำให้ทราบว่าความคิดดอกเบี้ยในกรณีลิสซึ่งรถยนต์จะเป็นแบบดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) ซึ่งทำให้อัตราดอกเบี้ยที่เรียกเก็บมีอัตราที่สูงกว่าการคิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก (Effective Rate) และในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่น ๆ นั้น แม้ว่าจะสามารถเรียกอัตราดอกเบี้ยที่สูงได้แล้วยังสามารถเรียกค่าตอบแทนอื่น ๆ ได้อีก เช่น สามารถเรียกค่าเสียหาย ค่าสินไหมทดแทน เมื่อมีการผิดนัดผิดสัญญาส่งผลให้ผู้เช่าต้องรับภาระ ในการชำระดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่น ๆ ที่สูงเกินควรซึ่งในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยของแต่ละองค์กรไม่มีการควบคุมว่าต้องคิดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดได้ไม่เกินเท่าไร หากมีการคิดดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ 15 ก็สามารรถคิดได้เพราะไม่มีกฎหมายใด ๆ ที่เข้ามากำกับดูแลเรื่องอัตราดอกเบี้ยลิสซึ่งรถยนต์ ซึ่งในทางปฏิบัติผู้ประกอบการธุรกิจลิสซึ่งมักคิดดอกเบี้ยตามอัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อ (ดอกเบี้ยอ้างอิง)⁹² ซึ่งอัตราดอกเบี้ยอ้างอิง คือ อัตราดอกเบี้ยลอยตัวที่ธนาคารพาณิชย์ใช้อ้างอิง ในการเรียกเก็บดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อจากลูกค้า โดยอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงของแต่ละธนาคารจะไม่เท่ากันเนื่องจากต้นทุนของธนาคารแต่ละแห่งจะไม่เท่ากัน ได้แก่

1. MLR (Minimum Loan Rate) หมายถึง อัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากลูกค้ารายใหญ่ชั้นดี ประเภทเงินกู้แบบมีระยะเวลา เช่น มีประวัติการเงินที่ดี มีหลักทรัพย์ค้ำประกันอย่างเพียงพอ โดยส่วนใหญ่ใช้กับเงินกู้ระยะยาวที่มีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน เช่น สินเชื่อเพื่อการประกอบธุรกิจ

2. MOR (Minimum Overdraft Rate) หมายถึง อัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากลูกค้ารายใหญ่ชั้นดีประเภทเงินเบิกเกินบัญชี

3. MRR (Minimum Retail Rate) หมายถึง อัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากลูกค้ารายย่อยชั้นดี เช่น สินเชื่อส่วนบุคคล สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย สินเชื่อบัตรเครดิต เป็นต้น

⁹¹ อำนาจ เพียรไทย. (2543). *ปัญหากฎหมายธุรกิจลิสซึ่งในประเทศไทย: ศึกษากรณีบริษัทจำกัด*. น. 37.

⁹² ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.). (ม.ป.ป.). *เงินต้น ดอกเบี้ย คัดง่ายนิดเดียว*. สืบค้นเมื่อ 14 มิถุนายน

ซึ่งอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงของธนาคารปัจจุบัน ณ วันที่ 13 มิถุนายน 2557⁹³ คือ

ตารางที่ 4.1 อัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อ ของธนาคารพาณิชย์ ประจำวันที่ 13 มิถุนายน 2557

ธนาคาร	MOR	MLR	MRR	สูงสุด	ผิคนัด	บัตร เครดิต
ธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในประเทศ						
กรุงเทพ	7.3750	6.7500	8.0000	16.0000	23.0000	20.0000
กรุงไทย	7.3750	6.7500	8.0000	17.8750	20.0000	-
กสิกรไทย	7.4000	6.7500	8.1000	23.1000	25.1000	20.0000
ไทยพาณิชย์	7.4250	6.7500	8.1000	20.1000	23.1000	20.0000
กรุงศรีอยุธยา	7.7500	7.1250	8.2000	21.0000	28.0000	-
ทหารไทย	7.7750	7.2500	8.0250	28.0000	28.0000	20.0000
ยูโอบี	7.9000	7.4000	8.4000	28.0000	28.0000	20.0000
ซีไอเอ็มบี ไทย	7.6250	7.3750	8.0000	28.0000	28.0000	-
สแตนดาร์ดชาร์เตอร์ด (ไทย)	8.2500	8.0000	12.7500	35.0000	35.0000	20.0000
ธนชาต	7.7750	7.1250	8.3500	15.8500	18.0000	15.0000
ทีสโก้	7.8750	7.1250	8.3750	28.0000	28.0000	-
เมกะ สากลพาณิชย์	8.3750	7.6250	8.3750	12.0000	15.0000	-
เกียรตินาคิน	7.9250	7.5000	8.6000	28.0000	28.0000	-
แลนด์ แอนด์ เฮาส์	7.8750	7.3750	8.1250	18.0000	21.0000	-
ไอซีบีซี (ไทย)	7.7500	7.5000	8.1250	21.0000	21.0000	-
ไทยเครดิตเพื่อรายย่อย	9.0500	8.7200	9.1000	35.0000	35.0000	-
เฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ จดทะเบียนในประเทศ	7.8438	7.3200	8.5391	23.4328	25.2625	19.2857

ซึ่งดอกเบี้ยอ้างอิงที่ผู้ประกอบการธุรกิจลิสซึ่งนำมากำหนดอัตราดอกเบี้ยลิสซึ่งของตน มักกำหนดไม่เกินร้อยละ 15 แต่หากเมื่อใดที่ผู้เช่าผิคนัดไม่ชำระค่างวดก็จะมีกรเรียกค่าปรับทำให้

⁹³ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.). (ม.ป.ป.). *เงินต้น ดอกเบี้ย คิดง่ายนิดเดียว*. สืบค้นเมื่อ 14 มิถุนายน 2557, จาก http://www.bot.or.th/thai/statistics/financialmarkets/interestrates/_layouts/application/interest_rate/IN_Rate.aspx#

เมื่อนำค่าปรับมารวมกับอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดแล้ว บางกรณีมักทำให้อัตราที่เรียกเก็บสูงเกินส่วน ซึ่งอาจจะสูงกว่าร้อยละ 15 ได้และการจะนำพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 มาบังคับใช้ก็ไม่ได้เพราะไม่ใช่การกู้ยืมเงินและถึงแม้ว่าจะไม่มีกฎหมายใด ๆ ที่เข้ามากำกับดูแล การกำหนดอัตราดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่น ๆ ตามสัญญาลิสซึ่งรถยนต์ก็ตาม แต่เมื่อมีการเรียก ค่าเสียหายที่สูงเกินส่วนก็มีทางเยียวยาผู้เช่าเพื่อมิให้ผู้เช่าต้องรับภาระในการต้องชำระหนี้ที่สูงเกิน ส่วนได้ โดยการนำหลักกฎหมายเรื่องเบี้ยปรับมาบังคับใช้ซึ่งจากเดิมที่คู่สัญญาเคยตกลงว่าต้อง ชำระให้กันเท่าไ้หรือและเมื่อผิดสัญญาต้องชำระเพิ่มขึ้นจากเดิมเท่าไ้หรือ ส่วนที่ต้องชำระเพิ่มขึ้นจาก เดิมนี้คือข้อตกลงจะให้ค่าเสียหายเมื่อผิดนัดถือจึงมีลักษณะเป็นเบี้ยปรับ⁹⁴ ซึ่งเบี้ยปรับ ตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 379⁹⁵ คือ ค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทน ความเสียหาย ซึ่งคู่สัญญากำหนดไว้ล่วงหน้า โดยลูกหนี้ให้สัญญาว่าถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้หรือ ไม่ชำระหนี้ให้ ลูกต้องสมควร ให้เจ้าหนี้รับหรือเรียกเอาเบี้ยปรับนั้นได้ กรณีการชำระหนี้เป็นการงดเว้นการอันใด อันหนึ่ง เมื่อลูกหนี้ฝ่าฝืนกระทำเมื่อใด เจ้าหนี้อย่อมมีสิทธิรับเบี้ยปรับได้นับแต่นั้น⁹⁶ เมื่อผู้ให้เช่าเรียก เบี้ยปรับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 379 แล้ว แม้ว่าจะสูงเกินส่วนศาลก็สามารถ ปรับลดได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 383 “ถ้าเบี้ยปรับที่รับนั้นสูงเกินส่วน ศาลจะลดลงเป็นจำนวนพอสมควรก็ได้ ในการที่จะวินิจฉัยว่าสมควรเพียงใดนั้น ท่านให้พิจารณาถึง ทางได้เสียของเจ้าหนี้ทุกอย่างอันชอบด้วยกฎหมาย ไม่ใช่แต่เพียงทางได้เสีย ในเชิงทรัพย์สิน เมื่อได้ใช้เงินตามเบี้ยปรับแล้วสิทธิเรียกร้องขอลดก็เป็นอันขาดไป” ซึ่งศาลสามารถลดเบี้ยปรับลง ได้แต่จะต้องไม่ต่ำกว่าอัตราที่คู่สัญญาเรียกเก็บกันแต่แรกก่อนที่จะมีการผิดนัด ซึ่งหากศาลลดต่ำกว่าที่ผู้เช่าชำระให้แก่ผู้เช่าตามสัญญาแต่แรกก็เท่ากับว่าศาลงดเบี้ยปรับมิใช่การลดเบี้ยปรับตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 383 นี้ ซึ่งเป็นไปตามคำพิพากษาฎีกาที่ 7328/2541 ข้อตกลงให้คิดดอกเบี้ยเพิ่มในกรณีลูกหนี้ผิดนัดเป็นการ กำหนดค่าเสียหายไว้ล่วงหน้าในรูป ของดอกเบี้ยที่คิดเพิ่มขึ้นจากเดิม ดอกเบี้ยที่คิดเพิ่มขึ้นนี้จึงมีลักษณะเป็นเบี้ยปรับตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 379 ซึ่งถ้าสูงเกินส่วน ศาลมีอำนาจลดลงได้ตามประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์มาตรา 383 แต่ที่ศาลอุทธรณ์ให้ลดอัตราดอกเบี้ยลงเหลือในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี

⁹⁴ ธนัชชัย ผดุงชิตติ. (2544). *ดอกเบี้ย เบี้ยปรับ*. น. 176.

⁹⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 379 “ถ้าลูกหนี้สัญญาแก่เจ้าหนี้ว่าจะใช้เงินจำนวนหนึ่ง เป็นเบี้ยปรับเมื่อตนไม่ชำระหนี้ก็ดี หรือ ไม่ชำระหนี้ให้ลูกต้องสมควรก็ดี เมื่อลูกหนี้ผิดนัดก็ให้รับเบี้ยปรับ ถ้าการชำระหนี้อื่นจะพึงทำนั้นได้แก่การงดเว้นการอันใดอันหนึ่ง หากทำการฝ่าฝืนมูลหนี้เมื่อใด ก็ให้รับเบี้ยปรับ เมื่อนั้น.”

⁹⁶ แหล่งเดิม. น. 465.

ยังไม่ถูกต้อง เพราะตามสัญญาที่มีข้อตกลงจะชำระดอกเบี้ยตามปกติโดยไม่คิดน้ดในอัตราร้อยละ 14 และ 13.75 ต่อปี และถ้าผิดนัดจึงจะคิดเพิ่มขึ้นจากนี้ ดังนี้ จึงเป็นเบี้ยปรับเฉพาะส่วนที่เกินจากร้อยละ 14 และ 13.75 ต่อปี การลดลงจึงลดลงได้ต่ำสุดในอัตราร้อยละ 14 และ 13.75 ต่อปี จะลดลงให้ต่ำกว่านี้ไม่ได้

และจากการศึกษากฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งทั้งประเทศที่มีการบัญญัติกฎหมายลิสซิ่งไว้โดยเฉพาะและประเทศที่ไม่มีการบัญญัติกฎหมายลิสซิ่งไว้โดยเฉพาะ ทำให้ทราบว่า ประเทศที่ไม่มีการบัญญัติกฎหมายลิสซิ่งไว้โดยเฉพาะ เช่น ประเทศอังกฤษ ในเรื่องของการกำหนดอัตราดอกเบี้ยของสัญญาลิสซิ่งจะ ไม่มีการควบคุมอัตราดอกเบี้ยไว้โดยเฉพาะเจาะจง จะมีเพียงบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในทางอ้อมที่ได้ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการควบคุม การให้สินเชื่อแก่ผู้บริโภค ค.ศ. 1974 และกฎที่ออกตามกฎหมายดังกล่าวการควบคุมอัตราดอกเบี้ยจะเป็นไปในรูปแบบของการห้ามมิให้มีข้อต่อรองที่มีลักษณะของความไม่เป็นธรรมและการควบคุม การแสดงอัตราดอกเบี้ยเป็นหลัก⁹⁷ และประเทศที่มีการบัญญัติกฎหมายลิสซิ่งไว้โดยเฉพาะ เช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส แม้ว่าสาธารณรัฐฝรั่งเศสจะมีกฎหมายที่ควบคุมการประกอบธุรกิจลิสซิ่งและ ถือว่าบริษัทลิสซิ่งมีสถานะเป็นบริษัทการเงินก็ตาม แต่ก็ห้ามมีการกำหนดเรื่องอัตราดอกเบี้ยไว้ อีก ทั้งกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยลิสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศ ค.ศ. 1988 (UNIDROIT Convention on International Financial Leasing) แม้จะเป็นกฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้นมาเพื่อความเป็น เอกภาพในการ ทำสัญญาลิสซิ่งของกลุ่มสัญญาสมาชิก มีการกำหนดถึงสิทธิหน้าที่ของกลุ่มสัญญาไว้ แต่อนุสัญญานี้ก็มีได้มีการกำหนดถึงการควบคุมอัตราดอกเบี้ยไว้เฉพาะเจาะจงเช่นกัน

4.4 มาตรการทางกฎหมายในการใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งและผลบังคับตามกฎหมาย

เมื่อมีการทำสัญญาลิสซิ่งระหว่างคู่สัญญาขึ้นมา ย่อมมีการกำหนดรายละเอียดข้อตกลง ของสัญญาต่าง ๆ ทั้งสิทธิหน้าที่ของคู่สัญญา ประเภททรัพย์สิน การส่งมอบทรัพย์สิน อัตราดอกเบี้ย ที่เรียกเก็บรวมถึงการใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งและผลบังคับตามกฎหมาย ซึ่งการประกอบธุรกิจ ลิสซิ่งในประเทศไทยมีองค์กรที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งที่หลากหลาย องค์กรต่าง ๆ ย่อมมีการจัดทำ สัญญาลิสซิ่งของตนขึ้นมา องค์กรที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งบางองค์กรมีการกำกับดูแลในเรื่อง การจัดทำสัญญาลิสซิ่งแต่บางองค์กรไม่มีการกำกับดูแลการจัดทำสัญญาลิสซิ่ง ส่งผลให้องค์กร ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งต่าง ๆ จัดทำสัญญาโดยมีรายละเอียดของข้อสัญญาบางประการแตกต่างกันไปซึ่งจากการศึกษาทำให้ทราบว่า

⁹⁷ แหล่งเดิม. น. 75.

ในกรณีของธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่ง ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส.01/2551 เรื่อง การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งต้องจัดทำสัญญาเช่าแบบลิสซิ่ง โดยจะต้องมีรายละเอียดตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับนี้ ซึ่งรายละเอียดดังกล่าวมีการกำหนดถึงเงื่อนไขในการบอกเลิกสัญญา การสิ้นสุดสัญญาและการยึดทรัพย์สินที่ให้เช่าแบบลิสซิ่งไว้ด้วย แต่ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับนี้ได้กำหนดรายละเอียดไว้กว้าง ๆ เท่านั้น มิได้มีการกำหนดเฉพาะลงไปเลยว่าเงื่อนไขในการบอกเลิกสัญญา การสิ้นสุดของสัญญาและการยึดทรัพย์สินที่ให้เช่าแบบลิสซิ่งต้องเป็นเช่นไร ซึ่งการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยมิได้มีการกำหนดเงื่อนไขให้ชัดเจน อาจส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งจัดทำสัญญาไปในทางที่เป็นการเอาเปรียบผู้เช่าเกินสมควรได้ ซึ่งในทางปฏิบัติของธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งมักมีการกำหนดเงื่อนไขในการบอกเลิกสัญญาไว้ว่า หากผู้เช่าผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าเพียงงวดใดงวดหนึ่งธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นผู้ให้เช่าย่อมสามารถใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้และผู้เช่าต้องส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าคืนแก่ผู้ให้เช่าพร้อมทั้งต้องเสียค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ให้เช่าอีกด้วย ซึ่งการที่ธนาคารพาณิชย์กำหนดเงื่อนไขการบอกเลิกสัญญาเช่าแบบลิสซิ่งไว้เช่นนี้ ไม่ถือว่าเป็นการผิดกฎหมาย เนื่องจากการทำสัญญาลิสซิ่งเป็นไปตามหลักเสรีภาพของคู่สัญญา คู่สัญญาจะตกลงกันอย่างไรก็ได้ตราบเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในกรณีของบริษัทเงินทุนที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่ง ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง เงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง ได้มีการกำหนดรายละเอียดสัญญาลิสซิ่งของบริษัทเงินทุนไว้ ซึ่งได้มีการกำหนดเรื่องการบอกเลิกสัญญาลิสซิ่ง ในข้อ 5 กล่าวคือ เมื่อผู้เช่าผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าสองงวดติด ๆ กัน หรือเมื่อผู้เช่ากระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ บริษัทเงินทุนสามารถบอกเลิกสัญญาได้ แต่บริษัทเงินทุนต้องแจ้งการบอกเลิกสัญญาพร้อมด้วยเหตุผลเป็นหนังสือให้ผู้เช่าทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวัน นับแต่วันที่ผู้เช่าได้รับหนังสือดังกล่าว ในหนังสือบอกเลิกสัญญานั้นให้ระบุด้วยว่าหากผู้เช่าชำระค่าเช่างวดที่ค้างชำระ หรือแก้ไขการผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญดังกล่าว แล้วแต่กรณีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญา การบอกเลิกสัญญานั้นเป็นอันระงับไป ซึ่งจะเห็นได้ว่ากรณีของบริษัทเงินทุนที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งตามประกาศฉบับนี้ได้มีการกำหนดรายละเอียด ของการบอกเลิกสัญญาลิสซิ่ง โดยมีการกำหนดไว้โดยเฉพาะเพื่อให้รายละเอียดของการบอกเลิกสัญญาของบริษัทเงินทุนเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยกำหนดว่าในการบอกเลิกสัญญาต้องมีการ ผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าสองงวดติด ๆ กันจึงจะบอกเลิกสัญญาได้ หากผิดนัดไม่ชำระ

เพียงงวดใดงวดหนึ่งฝ่ายผู้ให้เช่าไม่สามารถใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้และในกรณีของบริษัทประกันชีวิตที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่ง ได้มีประกาศนายทะเบียน เรื่องหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอนุญาตให้บริษัทประกันชีวิตประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง (Leasing) มากำหนดว่าหากบริษัทประกันชีวิตประสงค์ที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งจะต้องมีการจัดทำสัญญาลิสซิ่งแนบกับคำขอประกอบธุรกิจลิสซิ่งก็ตาม แต่ประกาศฉบับนี้ก็ได้มีการกำหนดถึงรายละเอียดของสัญญาลิสซิ่งว่าต้องมีรายละเอียดเช่นใด ซึ่งอาจจะส่งผลให้บริษัทประกันชีวิตจัดทำสัญญาลิสซิ่งมีเนื้อหาอันเป็นการเอาเปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินควรได้หรืออาจส่งผลให้การกำหนดการบอกเลิกสัญญาอาจมีการกำหนดจำนวนรายงวดที่ค้างชำระไว้สั้นเกินไป เช่น อาจมีการกำหนดการบอกเลิกสัญญาโดยให้เลิกสัญญาได้แม้ผู้เช่าผิดนัดเพียงงวดเดียว

แต่ในกรณีของบริษัทที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์รวมทั้งตัวผู้ผลิตรถยนต์เองเมื่อไม่มีกฎหมายที่เข้ามากำกับดูแลในเรื่องการจัดทำสัญญาลิสซิ่งขององค์กรที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งนี้โดยเฉพาะ การจัดทำสัญญารวมถึงข้อกำหนดในรายละเอียดของข้อสัญญาของผู้ประกอบธุรกิจจึงมีการกำหนดเช่นใดก็ได้เพื่อให้ตนได้รับประโยชน์สูงสุด อาจส่งผลให้ผู้เช่าได้รับความไม่เป็นธรรมจากสัญญาลิสซิ่งที่ทำได้ ซึ่งในกรณีของการบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งของผู้ประกอบธุรกิจที่เป็นบริษัททั่วไปและผู้ผลิตรถยนต์นี้ เมื่อผู้เช่ามิได้ชำระค่าเช่ารายเดือนตามที่กำหนดในสัญญางวดใดงวดหนึ่งผู้ให้เช่าย่อมสามารถเลิกสัญญาเช่าที่ทำขึ้นนี้และเรียกให้ผู้เช่าจ่ายค่าสินไหมทดแทนสำหรับบรรดาความเสียหายใด ๆ ซึ่งเป็นผลโดยตรงและเป็นผลต่อเนื่องทั้งหมด รวมทั้งการขาดผลกำไรด้วยได้ และเมื่อมีการเลิกสัญญาเช่าก่อนครบกำหนดเวลาเช่าตามสัญญานี้ไม่ว่าด้วยเหตุผลใด ๆ ก็ตาม ผู้เช่าต้องส่งมอบทรัพย์สินคืนแก่ผู้ให้เช่า ณ สถานที่ที่ได้ระบุไว้ในสัญญานี้หรือสถานที่อื่นใดตามที่ผู้ให้เช่าจะกำหนด ซึ่งจากรายละเอียดของการบอกเลิกสัญญาขององค์กรนี้ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่ง ทำให้ทราบว่าหากผู้เช่าผิดนัดไม่ชำระค่างวดแม้เพียงงวดเดียวผู้ให้เช่าก็สามารถที่จะบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งได้ทันที

จากการศึกษารายละเอียดของการบอกเลิกสัญญาขององค์กรต่าง ๆ ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ ทำให้ทราบว่าเมื่อสัญญาลิสซิ่งมิใช่สัญญาเช่าซื้อ สัญญาเช่าทรัพย์สิน หรือสัญญาซื้อขายเงินผ่อน แต่สัญญาลิสซิ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับสัญญาต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้นเท่านั้น ซึ่งสัญญาลิสซิ่งของประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายมาบังคับใช้โดยเฉพาะ จึงต้องมีการนำกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 4 วรรคสองมาบังคับใช้ คือ “เมื่อไม่มีบทกฎหมายที่จะยกมาปรับคดีได้ให้วินิจฉัยคดีนั้นตามจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น ถ้าไม่มีจารีตประเพณีเช่นนั้น ให้วินิจฉัยคดีอาศัยเทียบบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งและถ้าบทกฎหมายเช่นนั้นไม่มีด้วย ให้วินิจฉัยตามหลักกฎหมายทั่วไป” ซึ่งกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งที่นำมาบังคับใช้โดยอนุโลม

คือกฎหมายเช่าทรัพย์ และกฎหมายเช่าซื้อตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้นการบอกเลิกสัญญาสิทธิซึ่งรถยนต์ กฎหมายที่ใกล้เคียงก็คือเรื่องเช่าซื้อ ซึ่งการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 574 กำหนดว่า ผู้ให้เช่าซื้อจะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้ต่อเมื่อผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ใช้เงินสองคราวติด ๆ กัน ดังนั้น การบอกเลิกสัญญาสิทธิซึ่งผู้ให้เช่าซื้อใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้ต่อเมื่อผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ใช้เงิน สองคราวติด ๆ กันก่อน แต่ว่าบทกฎหมายนี้มีใช้กฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน คู่สัญญายอมตกลงให้แตกต่างจากบทบัญญัตินี้ได้ ซึ่งเป็นไปตาม คำพิพากษาฎีกาที่ 3842/2526 สัญญาเช่าซื้อรถยนต์มีข้อความว่า ผู้เช่าซื้อสัญญาจะผ่อนชำระ ค่าเช่าซื้อเป็นรายเดือน มีกำหนด 2 เดือน ดังนี้ต้องตีความว่าแบ่งชำระเป็น 2 งวด เดือนละ 1 งวดจะตีความว่าชำระงวดเดียวภายใน 2 เดือนหาได้ไม่ การบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อ กฎหมายมิได้บังคับให้ต้องบอกเลิกเป็นหนังสือและการเช่าซื้อนั้นผู้ให้เช่าซื้อต้องเอาทรัพย์สินออกให้ผู้เช่าซื้อได้ใช้ การที่ผู้ให้เช่าซื้อยึดเอาทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อคืน ไป ถือได้ว่าเป็นการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อแล้ว สัญญาเช่าซื้อที่ว่าผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อเพียงคราวเดียวหรืองวดเดียว ผู้ให้เช่าซื้อบอกเลิกสัญญาได้นั้น แม้จะแตกต่างกับบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 574 วรรคแรก แต่กฎหมายบทนี้มีใช้กฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และมีได้เป็นสัญญาที่ขัดขวางต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงใช้บังคับได้

เมื่อสัญญาสิทธิซึ่งรถยนต์ไม่ใช้สัญญาเช่าซื้อรถยนต์ ดังนั้นจึงไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2555 ที่มีการกำหนดการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ของผู้ให้เช่าซื้อไว้ในข้อ 4 ไว้ว่า “ผู้ให้เช่าซื้อมีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อได้ ในกรณี ผู้เช่าซื้อผิดนัดค่าเช่าซื้อรายงวด 3 งวดติด ๆ กันและผู้ให้เช่าซื้อ มีหนังสือบอกกล่าวผู้เช่าซื้อให้ใช้เงินรายงวดที่ค้างชำระนั้นภายในเวลาอย่างน้อย 30 วันนับแต่วันที่ผู้เช่าซื้อได้รับหนังสือและผู้เช่าซื้อทะเลยมไม่ปฏิบัติตามหนังสือบอกกล่าวนั้น” ซึ่งจากประกาศฉบับนี้แสดงให้เห็นว่าหากมีการทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์แล้วผู้เช่าซื้อมีการผิดนัดไม่ชำระค่างวด จะต้องเป็นการผิดนัดชำระค่างวดติดต่อกัน 3 งวดและผู้ให้เช่าซื้อรถยนต์ต้องมีหนังสือแจ้งไปยังผู้เช่าซื้อให้ชำระค่างวดที่ค้างนั้นภายใน 30 วันแล้วผู้เช่าซื้อรถยนต์ทะเลยมไม่ชำระก่อน ผู้ให้เช่าซื้อจึงจะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ได้ หากคู่สัญญามีการกำหนดการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ให้เป็นการแตกต่างจากประกาศของคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาฉบับดังกล่าวนี้ ให้ถือว่าสัญญาที่สร้างขึ้น ได้ใช้ข้อสัญญาตามประกาศฉบับนี้แล้ว เป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 35 ตรี ที่กำหนดไว้ว่า “เมื่อคณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนดให้สัญญาของการ

ประกอบธุรกิจที่ควบคุมสัญญาต้องใช้ข้อสัญญาใด หรือต้องใช้ข้อสัญญาใดโดยมีเงื่อนไขในการใช้ข้อสัญญานั้นด้วยตามมาตรา 35 ทวิแล้ว ถ้าสัญญานั้นไม่ใช่ข้อสัญญาดังกล่าวหรือใช้ข้อสัญญาดังกล่าวแต่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไข ให้ถือว่าสัญญานั้นใช้ข้อสัญญาดังกล่าวตามเงื่อนไขนั้น แล้วแต่กรณี” ดังนั้นเมื่อสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ไม่ใช่สัญญาเช่าซื้อรถยนต์ การบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งรถยนต์นั้นแม้ผู้เช่าผิคนัดชำระค่างวดเพียงงวดใดงวดหนึ่ง ผู้ให้เช่าก็สามารถบอกเลิกสัญญาได้ทันทีโดยไม่ต้องว่าเป็นการขัดต่อกฎหมาย ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้เช่าเสียเปรียบเกินสมควรได้ จึงได้มีแนวคิดในการร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. (เรื่องเพิ่มเติมให้สัญญาลิสซิ่งเป็นเอกเทศสัญญาประเภทหนึ่งในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3) ขึ้นมาโดยร่างฉบับนี้ได้มีการกำหนดการบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งไว้ในร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. มาตรา 574/15 โดยกำหนดว่า “ถ้าผู้เช่าลิสซิ่งผิคนัดชำระค่าเช่าลิสซิ่งสองงวดติด ๆ กันหรือเมื่อผู้เช่าลิสซิ่ง กระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ ผู้ให้เช่าลิสซิ่งมีสิทธิบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งได้” จะเห็นได้ว่าจะต้องมีการผิคนัดชำระหนี้ถึงสองงวดติดต่อกันก่อนผู้ให้เช่าจึงจะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งได้ ซึ่งหากร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ได้มีการผลักดันให้เป็นกฎหมายบังคับใช้ต่อไปย่อมจะส่งผลดีให้ผู้สัญญาจัดทำสัญญาที่ไม่ก่อให้เกิดการ เอารัดเอาเปรียบในข้อสัญญาลิสซิ่งต่อไปได้

และจากการศึกษากฎหมายต่างประเทศในประเทศที่มีการบัญญัติกฎหมายลิสซิ่งไว้โดยเฉพาะ คือ สาธารณรัฐฝรั่งเศส ทำให้ทราบว่าได้มีการกำหนดการสิ้นสุดของสัญญาไว้ ซึ่งหากผู้เช่าละเมิดข้อผูกพันตามสัญญาเช่าจะส่งผลให้สัญญาเช่าสิ้นสุดลง ความเสียหายจะเท่ากับจำนวนเงินค่าเช่าที่จะต้องจ่ายในช่วงเวลาของสัญญาเช่าที่ยังไม่ครบ ซึ่งจะต้องจ่ายเป็นค่าเสียหายผู้เช่าจำเป็นต้องคืนทรัพย์สินที่เช่าและผู้ให้เช่าสามารถเรียกคืนทรัพย์สินนั้น ๆ ได้และในกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยลิสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศ ค.ศ. 1988 ได้มีการกำหนดการบอกเลิกสัญญาไว้ว่า ในกรณีที่ผู้เช่าผิคนัดผิดสัญญา ผู้ให้เช่าชอบที่จะเรียกให้ชำระค่าเช่าที่ค้างชำระพร้อมด้วยดอกเบี้ยและค่าเสียหายอื่นได้ และในกรณีที่ผู้เช่าผิคนัดผิดสัญญาในข้อสาระสำคัญ ผู้ให้เช่าอาจเรียกร้องให้ผู้เช่าชำระค่าเช่าที่เหลืออยู่ตามข้อสัญญาเร่งรัดหนี้ (An accelerate payment clause) หากมีการตกลงกันไว้ในสัญญาลิสซิ่งหรือบอกเลิกสัญญาลิสซิ่ง แต่มิได้มีการกำหนดว่าต้องมีการผิคนัดค้างชำระถึงงวดติดต่อกันผู้ให้เช่าจึงจะเลิกสัญญาลิสซิ่งได้

4.5 การกำหนดหน่วยงานหรือองค์กรที่เข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์

ในประเทศไทยการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์มีทั้งธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทประกันชีวิต บริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรยนต์ แต่มีเพียงผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ที่เป็นธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนและบริษัทประกันชีวิตเท่านั้นที่มีหน่วยงานหรือองค์กรเฉพาะเข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ที่เป็นธนาคารพาณิชย์ จะมีธนาคารแห่งประเทศไทยเข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ที่ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดขึ้นโดยมีการออกประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยมาบังคับใช้กับธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ และในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์เป็นบริษัทเงินทุน จะมีกระทรวงการคลังเข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ โดยมีการออกประกาศกระทรวงการคลังกำหนดถึงหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้ที่จะประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ไว้ และในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์เป็นบริษัทประกันชีวิตจะมี สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ) เข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ของ บริษัทประกันชีวิต ส่วนการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์โดยบริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรยนต์ไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรใด ๆ เข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ไว้เป็นการเฉพาะ หากบริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรยนต์ ประสงค์จะประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ก็สามารถประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ได้โดยเสรี ซึ่งจะเห็นได้ว่าองค์กรที่ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์เหมือนกัน แต่มีหน่วยงานที่เข้ามากำกับดูแลที่แตกต่างกันย่อมก่อให้เกิดมาตรฐานในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ที่แตกต่างกัน

จากการศึกษากฎหมายของต่างประเทศทั้งประเทศที่ไม่มีการบัญญัติกฎหมายอิสซิงรยนต์ไว้โดยเฉพาะและประเทศที่มีการบัญญัติกฎหมายอิสซิงรยนต์ไว้โดยเฉพาะ รวมถึงอนุสัญญาว่าด้วยอิสซิงรยนต์ทางการเงินระหว่างประเทศ ทำให้ทราบว่า

ในประเทศที่ไม่มีการบัญญัติกฎหมายอิสซิงรยนต์ไว้โดยเฉพาะเช่นประเทศอังกฤษนั้น แม้ว่าจะไม่มีการบัญญัติกฎหมายอิสซิงรยนต์ไว้โดยเฉพาะแต่ประเทศอังกฤษก็ได้นำกฎหมายที่ใกล้เคียงมาปรับใช้กับกรณีของอิสซิงรยนต์ได้ โดยการนำพระราชบัญญัติสินเชื่อเพื่อผู้บริโภคมาบังคับใช้กับการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ ซึ่งหากบริษัทใดประสงค์ที่จะประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์หรือดำเนินธุรกิจการเข้าของผู้บริโภคจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการองค์การค่าที่เป็นธรรมเสียก่อนจะเห็นได้ว่า แม้ไม่มีกฎหมายที่บัญญัติถึงอิสซิงรยนต์ไว้โดยเฉพาะ บริษัทที่จะประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ตามกฎหมายของประเทศอังกฤษก็ไม่สามารถที่จะประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์โดยเสรี

สาธารณรัฐฝรั่งเศสซึ่งเป็นประเทศที่มีการบัญญัติกฎหมายลิสซิงไว้ การดำเนินธุรกิจลิสซิงจะมีการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิงโดยเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะต้องขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่ทางการก่อนจึงจะประกอบธุรกิจลิสซิงได้ โดยบริษัทลิสซิงจะมีสถานะเป็นบริษัทการเงิน (Financial Enterprise) นั่นเอง

ส่วนในกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยลิสซิงทางการเงินระหว่างประเทศ ค.ศ. 1988 (UNIDROIT Convention on International Financial Leasing) แม้จะไม่มีข้อกำหนดถึงหน่วยงานหรือองค์กรที่จะมากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิงของกลุ่มสัญญาแต่ละฝ่าย แต่อนุสัญญานี้ก็มีการเข้ามากำกับดูแลในเรื่องของข้อตกลงของสัญญาลิสซิงของกลุ่มสัญญา โดยจะมีองค์กรหนึ่งคือสถาบันระหว่างประเทศเพื่อสร้างเอกภาพให้แก่กฎหมายเอกชน (International Institute for the Unification of Private Law: UNIDROIT) โดยรัฐภาคีสมาชิกร่วมกันยกร่างอนุสัญญาลิสซิงระหว่างประเทศ (Draft Convention on International Financial Leasing) ขึ้นมา เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพของลิสซิงทางการเงินระหว่างประเทศ โดยกำหนดให้เป็นเอกเทศสัญญาทางธุรกิจใหม่แตกต่างจาก เอกเทศสัญญาประเภทอื่น ๆ อีกทั้งเพื่อเป็นการจัดอุปสรรคทางกฎหมายบางประการเกี่ยวกับลิสซิงทางการเงินระหว่างประเทศนั่นเอง